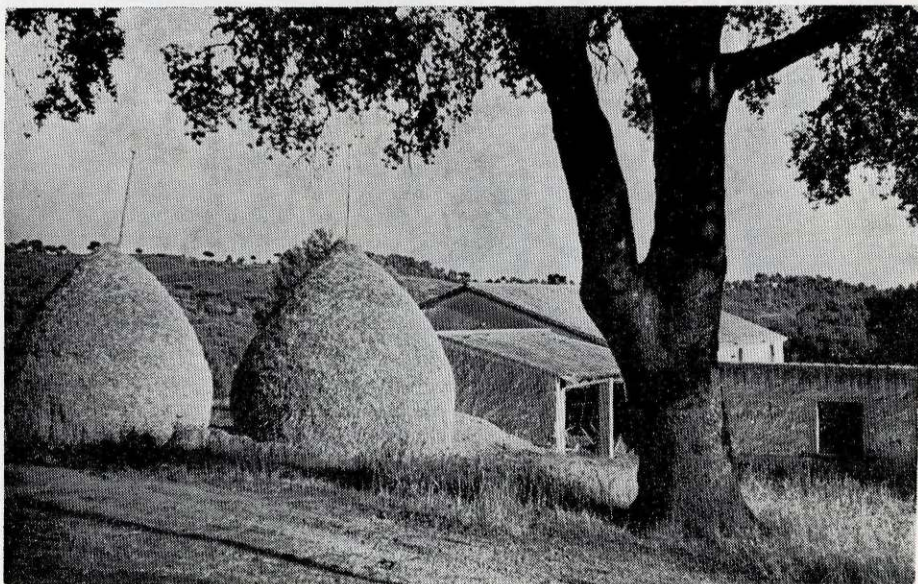

L'entorn natural

R. C. F.

La majoria de gent que llegiu això sabeu prou bé on es troba la masia de Can Casamada, però fixem-nos una mica en la seva situació.

A la carena que va des del cementiri a Sabadell i en un aplanament de dita serra, es troba la masia, orientada a migdia i a recés dels vents de tramuntana. Certament, els avantpassats que s'establiren ací, sabien el que feien, doncs a un tret de roc per damunt de la casa hi passa el camí ramader o veïnal que va de Terrassa a Caldes (dues viles romanes), i a menys de tres-cents metres, el camí veïnal de Castellar a Sabadell. Es pot dir, doncs, que estaven en un «nus» de comunicacions. Juntament amb alguna altra masia desapareguda («Cases veyes», La Rovira), formaven un nucli urbà a l'entorn de Sant Pere d'Ullastre i gairebé a mig camí entre Castellar i Sant Vicenç de Jonqueres.

L'establiment d'una masia comportava situar-la en un lloc adient,

amb terres a l'entorn per a conrear, bosc per fer llenya, aigua per a les necessitats de persones i animals, i poder regar una mica d'hort. Per a obtenir aquesta aigua es varen fer, aprofitant els desnivells del terreny, una sèrie de mines que porten l'aigua a la casa, a la font i a una bassa feta per a regar. Pot donar una idea de la tasca feta en aquest sentit de recerca d'aigua, dir que en conjunt hi ha més de 200 mts. de mines i algunes a més de 20 mts. de fondària. Sembla que no totes són de la mateixa època, però sí d'un temps en que els mitjans de treball eren bastant rudimentaris.

Gairebé mereix un capítol a part la font de la casa, doncs més que una font, és un paratge de gran bellesa que dona relleu i prestigi a una masia. Aquesta empremta vé donada pel pas del segle i la voluntat d'unes generacions de conservar aquesta bellesa per a gaudi de tots. Quants i quants pintors no han passat aquesta bellesa a les seves teles? Quants poetes o escrip-

tors no s'han inspirat en aquests paratges per plasmar-ho al paper? Si poguessin parlar, quantes coses no ens dirien aqueixos arbres centenaris! Alegries, maltempsades... Cal veure'ls en diferents hores del dia i diferents èpoques de l'any. Sembla talment que amb les figures que fan amb les seves branques ens diguin i ens vulguin dir coses que nosaltres, pobres humans, no comprenem.

Mirant una mica més lluny de la masia i l'alzinar, veiem els camps i boscos de la casa; podem dir que aquests han sofert, al pas dels anys, transformacions totals, ja que zones de bosc actuals havien estat camps o vinyes i a l'inversa. El que sí es pot dir és que sempre ha anat lligat a la masia el conreu de la terra, la cria del bestiar i l'explotació del bosc i que aquesta tasca ha estat feta ininterrompudament, des que es tenen les primeres referències fins a mitjans de segle passat, i continuada a mitjans d'aquest per la família Casamada, i que això es troba confirmat per molta documentació antiga, en la que, en fer esment d'alguna persona de la casa, posa el nom i l'ofici «pagès de Castellar».

L'estima i voluntat que han posat en aquesta terra tantes generacions passades, fa que continuï una tradició, bé que renovada, que dissortadament, s'ha perdut en molts llocs. Sols una estima i una voluntat poden fer-nos comprendre moltes coses.

Però, toquem de peus a terra i continuem l'explicació.

La finca és atravesada de nord a sud per dos torrents principals i dues carenes en el mateix sentit, gairebé; un és el torrent de Colobrers, que comença al capdamunt del poble i s'ajunta amb el Ripoll sota el pont de Can Pagès. L'altre neix a la fondalada del darrera del cementiri i s'ajunta també al Ripoll, part de sobre el pont de La Salut, i és el riu Tort. Ambdós tor-

rents canvien sovint de nom, segons el paratge que passen. De les carenes, l'una és la que té a les seves faldes l'assentament de la masia i comença al cementiri de Castellar i va a morir damunt el Ripoll, entre Can Català i Can Puiggener, i que s'anomena carena de Sabadell, doncs per aquesta serra passa el camí veïnal de Castellar a Sabadell. L'altra carena important és la de La Salut, per trobar-se dit santuari en aquesta carena, tenint la particularitat que és serra partionera d'aigües, doncs mentre a ponent dóna aigües al riu Ripoll, a llevant les dóna al Besòs, a través de la riera de Santiga o de La Llagosta. Dita serra surt a llevant del cementiri per girar després cap a migdia, anant a morir al peu del Turó de Montcada. Sembla un crestell gegant entre el Puig de la Creu i el Turó de Montcada, per a retenir l'aigua del Ripoll en una comarca que n'és mancada.

Cal fer ressaltar, en quant als camins, a part els dos esmentats abans, que en totes les carenes hi ha camí i que, a més, en els camps i al bosc, hi ha un teixit de camins, molts d'ells actualment en desús, que permetien que les càrregues no fossin allunyades més de cent metres; això representava, quan els anaren fent, un treball considerable. Hi ha dins de la finca, camins de servitut, que serveixen de pas als veïns per a sortir de les seves propietats.

Encara que hi ha l'alzinar de la font que pot donar lloc a la creença que el bosc sigui tot d'alzina, no és pas així, ja que el predomini és del pi bord, amb el sota-bosc clàssic del Vallès, i es nota un començ de domini de roure i alzina a les zones baixes de les carenes; i com és clàssic als boscos del Vallès, les pastures són escasses i no pas massa bones.

El bosc havia estat la guardiola del pagès i als hiverns hi feia la seva dedicació gairebé complerta.